

Research article

The oral health care behavior of students in four programs at Sirindhorn College of Public Health, Khon Kaen Province

Arnon Panlson

Public Health Technical
Officer (Dental Public Health),
Practitioner Level, Najan Health
Promoting Hospital,
Tambon Paktom,
Chiang Khan, Loei

Ratchaneekon Khueacharee

Public Health Technical
Officer (Dental Public Health),
Practitioner Level,
Srangkhom Hospital, Udonthani

Aranya Srisunakrua

Instructor,
Senior Professional Level,
Sirindhorn College of Public
Health, Khon Kaen Province

Rapeepan Poongma

Dentist, Professional Level,
Sirindhorn College of Public
Health, Khon Kaen Province

Abstract

The purpose of this cross-sectional research was to study the behavior in oral health care of students in four programs. Two hundred and seventy-three subjects were the first year and second year students from four programs including Bachelor of Public Health Program in Community Health, Bachelor of Public Health Program in Dental Public Health, Diploma of Public Health Program (Technical Pharmacy) and Diploma of Emergency Medical Technician Program. Data were collected by questionnaires and were analyzed using descriptive statistics.

The study revealed that most of the students had middle level in oral health care behavior; Bachelor of Public Health Program in Dental Public Health (73.4%), Bachelor of Public Health Program in Community Health (60.3%) and Diploma of Emergency Medical Technician Program (51.0%). Most students of Diploma of Public Health Program in Pharmacy Technique were at low level (58.3%).

Mean score practice of oral health care of four student programs from Bachelor of Public Health Program in Dental Public Health, Bachelor of Public Health Program in Community Health, Diploma of Emergency Medical Technician Program and Diploma of Public Health Program (Technical Pharmacy) were 22.63 ± 2.87 , 21.50 ± 3.03 , 21.10 ± 3.36 and 20.06 ± 2.68 respectively.

Keywords: oral health care; student; Sirindhorn College of Public Health

Corresponding author:

Aranya Srisunakrua

E-mail : aransiran@gmail.com

Received date: 14 September 2017

Revised date: 1 November 2017

Accepted date: 6 December 2017

บทความวิจัย (Research article)

พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

อานนท์ ปณิสอน

นักวิชาการสาธารณสุข
(ทันตสาธารณสุข)
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
นาจาน ตำบลปากตม
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

รัชนิกร เครือขารี

นักวิชาการสาธารณสุข
(ทันตสาธารณสุข)
โรงพยาบาลสร้างคอม
อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

อรัญญา ศรีสุนาคร

วิทยาจารย์ชำนาญการพิเศษ
(ด้านการสอน)
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

รพีพรรณ ปิงมา

ทันตแพทย์ชำนาญการ
(ด้านการสอน)
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ประชากรคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ของหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ จากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งหมด 273 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา จำนวน 3 หลักสูตร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 73.4 หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ร้อยละ 60.3 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ร้อยละ 51.0 ส่วนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 58.3

ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติตัวของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ผู้รับผิดชอบบทความ:

อรัญญา ศรีสุนาคร

อีเมล : aransiran@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับ: 14 September 2017

วันที่แก้ไขบทความ: 1 November 2017

วันตอบรับบทความ: 6 December 2017

สาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคเภสัชกรรม) เท่ากับ 22.63 ± 2.87 , 21.50 ± 3.03 , 21.10 ± 3.36 และ 20.06 ± 2.68 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การดูแลสุขภาพช่องปาก; นักศึกษา; วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

บทนำ

ปัญหาสุขภาพช่องปากของประเทศไทยพบในทุกกลุ่มวัยรวมทั้งกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วย จากรายงานการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ พ.ศ.2555 พบว่ากลุ่มเยาวชนอายุ 15 ปี มีโรคฟันผุ ร้อยละ 62.4 สำหรับสภาวะปริทันต์ในกลุ่มอายุ 17-19 ปี พบสภาวะเหงือกปกติเพียงร้อยละ 26.1 และยังพบปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากของกลุ่มนี้คือ พฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมและน้ำหวานมีความถี่เพิ่มขึ้น พฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกันรวมถึงพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ¹

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ผลิตนักศึกษาจำนวน 4 หลักสูตร แต่ละหลักสูตรเน้นการเรียนทางด้านสาธารณสุขที่แตกต่างกัน คือ ด้านสาธารณสุขชุมชน ด้านทันต-สาธารณสุข ด้านเภสัชกรรม ด้านฉุกเฉินการแพทย์ นักศึกษาทุกหลักสูตรจึงเป็นบุคคลตัวอย่างที่ต้องปฏิบัติตัวด้านสุขภาพได้อย่างถูกต้อง ฉะนั้น บทบาทหนึ่งของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น นอกจากต้องเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมด้านวิชาการและการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนแล้ว ที่สำคัญต้องเตรียมนักศึกษาให้เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านสุขภาพในทุกด้านรวมทั้งด้านสุขภาพช่องปากด้วย ดังนั้นวิทยาลัยฯ จึงควรมีการวางแผนพัฒนาด้านสุขภาพแก่นักศึกษาทั้ง 4 หลักสูตร เพื่อให้เป็นบุคลากรต้นแบบที่ดีด้านสุขภาพให้กับประชาชนผู้รับบริการในอนาคตได้อย่างเต็มภาคภูมิ

จากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการปฏิบัติตัวของนักศึกษาแต่ละหลักสูตร โดยเน้นการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปาก ซึ่งถือเป็นประเด็นปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญของวัยนี้ ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการวางแผนพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพช่องปากของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา 4 หลักสูตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ประชากร คือนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรสาธารณสุขศาสตร-บัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์(เทคนิค-

เกสัชกรรม) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 273 คน ในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา (Content validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ในแต่ละรายข้อเท่ากับ 0.66-1.00 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป และข้อมูลด้านการปฏิบัติ โดยข้อมูลด้านการปฏิบัติ มีจำนวน 17 ข้อแบ่งเป็น ข้อคำถามเชิงลบ (พฤติกรรมเสี่ยง) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 4 ข้อที่ 6 ข้อที่ 7 ข้อที่ 9 ข้อที่ 11 ข้อที่ 12 ข้อที่ 13 นอกนั้นเป็นข้อคำถามเชิงบวก (พฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง) จำนวน 10 ข้อ

การแบ่งระดับการปฏิบัติ คะแนนด้านการปฏิบัติ ทั้ง 17 ข้อแต่ละข้อมีคะแนน 3 ระดับ (0-2 คะแนน) รวมทั้งหมด 34 คะแนนจากนั้นแบ่งระดับการปฏิบัติ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ระดับสูง (22.68 - 34.00 คะแนน) ระดับปานกลาง (11.34 - 22.67 คะแนน) และระดับต่ำ (0.00 - 11.33 คะแนน)^{2,3}

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล และพฤติกรรมการปฏิบัติตัวของนักศึกษาทั้ง 4 หลักสูตร

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัย จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลขที่ SCPHKK 2015-033

ผลการศึกษา

1. **ลักษณะประชากร** ประชากร คือ นักศึกษา 4 หลักสูตร จำนวน 273 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.6 อายุเฉลี่ยในภาพรวมทั้ง 4 หลักสูตร เท่ากับ 19.64 ± 2.03 โดยหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มีอายุเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 20.29 ± 3.86 หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข มีอายุเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 19.19 ± 0.78 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะประชากร

หลักสูตร	อายุ (ปี) $\mu \pm \sigma$	เพศ					
		ชาย		หญิง		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน	20.29±3.86	17	29.3	41	70.7	58	100
หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข	19.19±0.78	19	20.2	75	79.8	94	100
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม)	19.56±1.16	15	20.8	57	79.2	72	100
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์	19.88±1.18	13	26.5	36	73.5	49	100
รวม	19.64±2.03	64	23.4	209	76.6	273	100

2. พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา 4 หลักสูตร

พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษาทั้ง 4 หลักสูตร พบว่า

พฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องที่นักศึกษาทุกหลักสูตรส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำคือเรื่อง “การแปรงฟันหลังตื่นนอนและก่อนเข้านอนทุกครั้ง” “การแปรงลิ้นทุกครั้งหลังทำความสะอาดฟัน” และ “การใช้น้ำยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์” **พฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง**ที่นักศึกษาทุกหลักสูตรส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นครั้งคราว คือเรื่อง “การแปรงฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหารกลางวัน” “การรับประทานอาหารของหวานในมื้ออาหาร” และ “การใช้ไหมขัดฟันร่วมกับการแปรงฟัน”

ส่วน**พฤติกรรมเสี่ยง**ที่นักศึกษาทุกหลักสูตรส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติเป็นครั้งคราว คือเรื่อง “การดื่มน้ำอัดลม น้ำหวาน” “การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์” “การรับประทานอาหารของหวานเมื่อเครียด” “ชอบรับประทานอาหารจุบจิบ” และ “การรับประทานอาหารที่มีรสเปรี้ยว” สำหรับ**พฤติกรรมเสี่ยง**ที่นักศึกษาทุกหลักสูตรส่วนใหญ่**ไม่เคยปฏิบัติ** คือเรื่อง “การเคี้ยวหมากฝรั่งไซลิทอลแทนการแปรงฟัน” และ “การสูบบุหรี่” รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษาแต่ละหลักสูตร

พฤติกรรมการปฏิบัติ	หลักสูตร**	ปฏิบัติเป็นประจำ		ปฏิบัติครั้งคราว		ไม่เคยปฏิบัติ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ทานแปรงฟันทุกครั้งหลังรับประทานอาหารกลางวัน	สบ.สสช. (n=58)	7	12.1	35	60.3	16	27.6
	สบ.ทส.(n=94)	12	12.8	56	59.6	26	27.6
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	7	9.7	40	55.6	25	34.7
	ปวส.วฉ. (n=49)	10	20.4	29	59.2	10	20.4
2. ทานแปรงฟันหลังตื่นนอนและก่อนเข้านอนทุกครั้ง	สบ.สสช. (n=58)	53	91.4	5	8.6	-	-
	สบ.ทส.(n=94)	90	95.7	4	4.3	-	-
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	53	73.6	17	23.6	2	2.8
	ปวส.วฉ. (n=49)	40	81.6	9	18.4	-	-
3. ทานแปรงลิ้นทุกครั้งหลังทำความสะอาดฟัน	สบ.สสช. (n=58)	36	62.1	21	36.2	1	1.7
	สบ.ทส.(n=94)	76	80.8	17	18.1	1	1.1

พฤติกรรมการปฏิบัติ	หลักสูตร**	ปฏิบัติเป็นประจำ		ปฏิบัติครั้งคราว		ไม่เคยปฏิบัติ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	39	54.2	27	37.5	6	8.3
	ปวส.วณ. (n=49)	35	71.4	14	28.6	-	-
4.ท่านเคี้ยวหมากฝรั่งใช้ลิ้นทอลแทนการแปรงฟัน*	สบ.สสช. (n=58)	3	5.2	15	25.8	40	69.0
	สบ.ทส.(n=94)	6	6.4	34	36.2	54	57.4
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	6	8.3	30	41.7	36	50.0
	ปวส.วณ. (n=49)	7	14.3	19	38.8	23	46.9
5.ท่านใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์	สบ.สสช. (n=58)	51	87.9	7	12.1	-	-
	สบ.ทส.(n=94)	87	92.6	7	7.4	-	-
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	49	68.1	22	30.5	1	1.4
	ปวส.วณ. (n=49)	31	63.3	17	34.7	1	2.0
6.ท่านดื่มน้ำอัดลม น้ำหวาน*	สบ.สสช. (n=58)	13	22.4	41	70.7	4	6.9
	สบ.ทส.(n=94)	37	39.4	52	55.3	5	5.3
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	27	37.5	41	56.9	4	5.6
	ปวส.วณ. (n=49)	22	44.9	24	49.0	3	6.1
7.ท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์*	สบ.สสช. (n=58)	3	5.2	36	62.0	19	32.8
	สบ.ทส.(n=94)	8	8.5	44	46.8	42	44.7
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	15	20.8	31	43.1	26	36.1
	ปวส.วณ. (n=49)	7	14.3	26	53.0	16	32.7
8.ท่านรับประทานผักและผลไม้	สบ.สสช. (n=58)	25	43.1	32	55.2	1	1.7
	สบ.ทส.(n=94)	52	55.3	40	42.6	2	2.1
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	32	44.4	39	54.2	1	1.4
	ปวส.วณ. (n=49)	30	61.2	16	32.7	3	6.1
9.เมื่อท่านเครียดท่านมักรับประทานของหวาน*	สบ.สสช. (n=58)	9	15.5	42	72.4	7	12.1
	สบ.ทส.(n=94)	23	24.5	57	60.6	14	14.9
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	23	31.9	42	58.4	7	9.7
	ปวส.วณ. (n=49)	13	26.5	32	65.3	4	8.2
10.ท่านรับประทานของหวานในมื้ออาหาร	สบ.สสช. (n=58)	6	10.3	48	82.8	4	6.9
	สบ.ทส.(n=94)	21	22.3	70	74.5	3	3.2
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	14	19.4	50	69.5	8	11.1
	ปวส.วณ. (n=49)	16	32.7	29	59.2	4	8.2
11.ท่านชอบรับประทานอาหารจุกจิก*	สบ.สสช. (n=58)	8	13.8	45	77.6	5	8.6
	สบ.ทส.(n=94)	31	33.0	56	59.6	7	7.4
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	25	34.7	42	58.4	5	6.9
	ปวส.วณ. (n=49)	21	42.9	25	51.0	3	6.1
12.ท่านรับประทานอาหารที่มีรสเปรี้ยว*	สบ.สสช. (n=58)	9	15.5	43	74.2	6	10.3

พฤติกรรมการปฏิบัติ	หลักสูตร**	ปฏิบัติเป็นประจำ		ปฏิบัติครั้งคราว		ไม่เคยปฏิบัติ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	สบ.ทส.(n=94)	20	21.3	68	72.3	6	6.4
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	24	33.3	41	56.9	7	9.7
	ปวส.วฉ. (n=49)	14	28.6	29	59.2	6	12.2
13.ท่านสูบบุหรี่*	สบ.สสช. (n=58)	2	3.5	5	8.6	51	87.9
	สบ.ทส.(n=94)	3	3.2	4	4.3	87	92.5
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	7	9.7	9	12.5	56	77.8
	ปวส.วฉ. (n=49)	4	8.2	11	22.4	34	69.4
14.ท่านอ้าปากหน้ากระจกเพื่อส่องดูฟัน	สบ.สสช. (n=58)	19	32.8	35	60.3	4	6.9
	สบ.ทส.(n=94)	48	51.1	41	43.6	5	5.3
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	35	48.6	33	45.8	4	5.6
	ปวส.วฉ. (n=49)	20	40.9	26	53.0	3	6.1
15.ท่านตรวจช่องปากหลังแปรงฟัน	สบ.สสช. (n=58)	14	24.1	36	62.1	8	13.8
	สบ.ทส.(n=94)	46	48.9	44	46.8	4	4.3
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	24	33.3	44	61.1	4	5.6
	ปวส.วฉ. (n=49)	17	34.7	27	55.1	5	10.2
16.ท่านจะสังเกตช่องปากว่ามีเศษอาหารติดหรือไม่ทุกครั้งหลังรับประทานอาหารเสร็จ	สบ.สสช. (n=58)	24	41.4	33	56.9	1	1.7
	สบ.ทส.(n=94)	58	61.7	33	35.1	3	3.2
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	27	37.5	43	59.7	2	2.8
	ปวส.วฉ. (n=49)	29	59.2	18	36.7	2	4.1
17.ท่านใช้ไหมขัดฟันร่วมกับการแปรงฟัน	สบ.สสช. (n=58)	3	5.2	28	48.3	27	46.5
	สบ.ทส.(n=94)	7	7.4	68	72.3	19	20.3
	ปวส.สศ.ภก.(n=72)	7	9.7	37	51.4	28	38.9
	ปวส.วฉ. (n=49)	11	22.4	25	51.0	13	26.5

*พฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลต่อการเกิดโรคในช่องปาก

**สบ.สสช. หมายถึง หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน
 สบ.ทส. หมายถึง หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข
 ปวส.สศ.ภก. หมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคเภสัชกรรม)
 ปวส.วฉ. หมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์

3. ระดับพฤติกรรมและค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา 4 หลักสูตร

ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษาทุกหลักสูตร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ โดยหลักสูตรที่มีพฤติกรรมปฏิบัติตัวระดับปานกลางมากที่สุด คือ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 73.4 รองลงมาคือ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ตามลำดับรายละเอียดดังตารางที่ 3

ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่า นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด เท่ากับ 22.63 ± 2.87 รองลงมาคือ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคเภสัชกรรม) ตามลำดับรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษาแต่ละหลักสูตร

หลักสูตร	ค่าเฉลี่ย คะแนน $\mu \pm \sigma$	ระดับการปฏิบัติ							
		สูง		ปานกลาง		ต่ำ		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สบ.สสช.	21.50 ± 3.03	-	-	35	60.3	23	39.7	58	100
สบ.ทส.	22.63 ± 2.87	5	5.3	69	73.4	20	21.3	94	100
ปวส.สศ.ภก.	20.06 ± 2.68	-	-	30	41.7	42	58.3	72	100
ปวส.วณ.	21.10 ± 3.36	2	4.1	25	51.0	22	44.9	49	100
รวม	21.50 ± 3.09	7	2.6	159	58.2	107	39.2	273	100

สรุปและอภิปรายผล

1.พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา 4 หลักสูตร

พฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการทำความสะอาดช่องปากที่นักศึกษาทุกหลักสูตรส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำคือ “การแปรงฟันหลังตื่นนอนและก่อนเข้านอนทุกครั้ง” “การแปรงลิ้นทุกครั้งหลังทำความสะอาดฟัน” และ “การใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์” ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่องปากที่นักศึกษาทุกหลักสูตรส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติอยู่เป็นครั้งคราวคือ “การดื่มน้ำอัดลมน้ำหวาน” “การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์” “การรับประทานของหวานเมื่อเครียด” “ชอบรับประทานอาหารจุบจิบ” และ “การรับประทานอาหารที่มีรสเปรี้ยว” การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมเสี่ยงด้านการบริโภคยังคงพบการปฏิบัติอยู่ในนักศึกษาทุกหลักสูตรดังผลการศึกษาของสำนักทันตสาธารณสุข ที่พบปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการเกิดโรคในช่องปากของกลุ่มวัยนี้ คือ พฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมและน้ำหวานมีความถี่เพิ่มขึ้น¹

2.ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา 4 หลักสูตร

ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษาทุกหลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้วิจัยหลายท่านที่ทำการศึกษา พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของประชาชนกลุ่มต่างๆ พบว่า การปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน^{4,5,6,7}

3. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา 4 หลักสูตร

ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด รองลงมา คือ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ตามลำดับ

การปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปาก ของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่าทุกหลักสูตร อาจเนื่องจากนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ชั้นปีที่ 2 เป็นกลุ่มที่ได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากและโรคในช่องปาก ในรายวิชาทันตกรรมป้องกันระดับบุคคลและรายวิชาพยาธิวิทยาช่องปากและทันตพิเคราะห์โรค^๑ ในขณะที่หลักสูตรอื่นไม่ได้เรียนเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสุขภาพช่องปาก^๑ ดังนั้น อาจมีส่วนทำให้นักศึกษากลุ่มนี้ มีความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองได้ถูกต้องมากกว่า ดังเช่น การศึกษาของณัฐวุธ แก้วสุทธาและคณะ ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของวัยรุ่นตอนต้นว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากสัมพันธ์กับความรู้ของผู้ปฏิบัติด้วย กล่าวคือ การดูแลสุขภาพช่องปากขึ้นอยู่กับว่าผู้ปฏิบัติ มีความรู้เกี่ยวกับโรคในช่องปากหรือการดูแลสุขภาพช่องปากหรือไม่ เพียงใดนอกจากนั้นยังพบว่า ผู้ที่รับรู้ว่ามีพฤติกรรมแล้วจะเป็นผลดี มีประโยชน์ต่อตนเอง ก็พร้อมที่จะปฏิบัติตาม¹⁰ ซึ่งนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันต-สาธารณสุข ได้รับการกระตุ้น การชักจูงเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากจากนักศึกษารุ่นพี่จากการพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนและจากอาจารย์หลักสูตรเดียวกันในชั่วโมงเรียนเป็นประจำทำให้นักศึกษารับรู้ถึงผลดีจากการปฏิบัติ และรับรู้ถึงโทษ อันตรายที่จะเกิดขึ้นหากไม่ดูแลสุขภาพช่องปากตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากด้วย¹⁰

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมด้านสุขภาพช่องปากแก่นักศึกษาทั้ง 4 หลักสูตร เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น โดยนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข สามารถเป็นหลักในการจัดกิจกรรมเพื่อแนะนำการปฏิบัติตัวให้กับเพื่อนๆ หลักสูตรอื่นได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักศึกษาทั้ง 4 หลักสูตร ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และขอขอบคุณ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. **รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2555**.ม.ป.ท.: สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก;2556.
2. บุญชม ศรีสะอาด. **การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า**. [ออนไลน์]ม.ป.ป. [อ้างเมื่อ 10 ธันวาคม 2558] จาก https://edu.msu.ac.th/jern/home/journal_file/63.pdf
3. เต็มศักดิ์ สุทธิบุญ. **ข้อคำนึงในการสร้างเครื่องมือประเภทมาตรประมาณค่า (Rating Scale) เพื่องานวิจัย**. [ออนไลน์] ม.ป.ป. [อ้างเมื่อ 10 ธันวาคม 2558] จาก <ms.src.ku.ac.th/schedule/Files/2553/Oct/1217086.doc>
4. เต็มดวง ไทงาม, ศศิธร ผลบุญภิรมย์, สุนิษฐ์ เทียมรินทร์, เพ็ญศิริ ทานให้และ วิชรพล วิวรรณ เกวพันธ์. ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตรับผิดชอบสถานีอนามัยตำบลโนนข่า อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น. **วารสารทันตภิบาล** 2553 ม.ค.-มิ.ย.:21(1):1-10.
5. มนัสนันท์ ชัยประทานและสมเดช พินิจสุนทร. ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุของอาสาสมัครสาธารณสุขในเขตอำเภอเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู. **วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 2558 ก.ค.-ก.ย.:3(3):359-366.
6. อุดมพร รักเถาว์ และจารุวรรณ วงษ์เวช. ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ปกครองต่อการดูแลช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้** 2558 ม.ค.-เม.ย.:2(1):52-63.
7. กันทิมา เหมพรหมราช. พฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตนครชัยบุรีรินทร์. **Naresuan University Journal: Science and Technology** 2557ก.ย.-ธ.ค.:22(3):58-67.
8. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. **คู่มือหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554**. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น.ม.ป.ท.: ม.ป.พ.;2554.
9. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. **คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2558**. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น.ม.ป.ท.: ม.ป.พ.;2558.
10. ญัฐธ แก้วสุทธา, อังคินันท์ อินทรกำแหงและพัชรี ดวงจันทร์. ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการดูแลอนามัยช่องปากของวัยรุ่นตอนต้น. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์** 2556 ก.ค.:19(2):154-160.